



Związki

polsko-gruzińskie

Wyniki konkursu „Pomoc zagraniczna 2010” dały zielone światło projektowi kontynuującemu rozpoczętą w 2009 r. współpracę pomiędzy leśnictwem polskim a gruzińskim. Jej celem jest wsparcie transformacji leśnictwa Gruzji oraz kształtowania gospodarki leśnej na zasadach trwałego, wielofunkcyjnego użytkowania, respektującego zarówno wymagania ochronne, jak i potrzeby ekonomiczne kraju.



W ubiegłym roku autorzy programu, pracownicy Instytutu Badawczego Leśnictwa, wizytowali Gruzję z zamiarem poznania gruzińskiego modelu gospodarki leśnej oraz lasów i leśnictwa w regionie Racza. Gospodarze wskazali ten obszar z uwagi na jego dużą lesistość (około 60 proc.) i znaczenie lasów dla lokalnych społeczności. W Departamencie Leśnictwa w Tbilisi, jednostce będącej w strukturach Ministerstwa Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych, zorganizowano spotkanie, w którym uczestniczyli specjaliści z różnych dziedzin wiedzy leśnej: szkółkarstwa, hodowli, urządzania i użytkowania lasu oraz ekonomiki leśnictwa. Polskiej delegacji przewodniczył koordynator projektu – Piotr Zajączkowski z Zakładu Hodowli Lasu i Genetyki Leśnej IBL.

Kolejnym etapem była podróż do Raczy, górzystego regionu położonego na północny zachód od stolicy. Dyskusja w regionalnym oddziale departamentu i wędrowka po leśnych duktach pokazały, że gospodarowanie w górach Kaukazu nie należy do zadań łatwych.

Lasy Raczy można uznać za reprezentatywne dla całego kraju, biorąc pod uwagę fakt, że około 90 proc. terytorium Gruzji położone

jest w górach, a przeciętna wysokość terenu nad poziomem morza sięga 1500 m! Ponad 60 proc. drzewostanów leży na stokach o nachyleniu powyżej 25 stopni, co znacznie ogranicza ich dostępność, a użytkowanie drzewostanów rosnących na stokach o nachyleniu powyżej 35 st. (aż 24 proc. powierzchni leśnej) jest prawnie zabronione. Dodatkowym utrudnieniem jest brak uprawnień Departamentu Leśnictwa do prowadzenia gospodarki leśnej. Mimo że lasy są własnością państwa, ich użytkowanie realizowane jest na podstawie licencji sprzedawanych firmom prywatnym oraz zezwoleń na pozyskanie drewna osobom indywidualnym. Przy niewielkim poziomie zatrudnienia w regionalnych oddziałach departamentu, kontrola nad ich realizacją jest utrudniona, co skutkuje określonymi stratami przyrodniczymi i gospodarczymi. Niełatwy do opanowania jest także problem nielegalnego pozyskania drewna. Na szczęście lasom Gruzji w niewielkim stopniu zagrażają pożary i klęski biotyczne, z powodu korzystnych warunków klimatyczno-siedliskowych.

Stawka jest duża

Dobro lasów nie bez przyczyny stało się przedmiotem troski ministerstwa. Są one bowiem jednym z najważniejszych miejsc-

wych bogactw naturalnych. Mają również, przynajmniej w niektórych regionach, duży potencjał gospodarczy oraz ogromne znaczenie przyrodnicze. Grunty pokryte lasem zajmują prawie 2,8 mln ha, czyli około 40 proc. powierzchni kraju.

Najliczniejszym gatunkiem, o blisko 50-procentowym udziale w powierzchni leśnej, jest buk wschodni. Spośród gatunków liściastych ważne są także: dąb szypułkowy, grab wschodni, olsze i brzozy. Wśród drzew iglastych na plan pierwszy wysuwa się jodła kaukaska (7 proc.), świerk kaukaski i sosny (kilka gatunków, głównie czarna i alepska). W mniejszym udziale w lasach Gruzji rosną gatunki dla nas egzotyczne, np. kasztan jadalny czy pistacja. Około 170 tys. ha lasów objętych jest różnymi formami ochrony (głównie parki narodowe oraz rezerваты przyrody) i jest zarządzanych przez Agencję Ochrony Przyrody przy Ministerstwie Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych. Warto wspomnieć, że jeden z najstarszych parków narodowych – Łagodzeski (Lagodechi), powstał na bazie rezerwatu założonego dzięki staraniom polskiego botanika Ludwika Młokosiewicza, żyjącego tu na przełomie XIX i XX wieku.

Drzewostan jodły kaukaskiej



Wizyta w Nadleśnictwie Szklarska Poręba

Różnorodny i niezmiernie ciekawy jest leśny świat zwierząt, bogaty w gatunki endemiczne, występujące tylko w tej części świata. Do dzisiaj w górach licznie żyją niedźwiedzie brunatne, rysie, kozice górskie oraz koziorożce: wschodniokaukaski i zachodniokaukaski. Wśród dużych ptaków drapieżnych królują sępy: płowy i kasztanowy. Rzadziej spotykane są endemiczne kuraki – cietrzewie kaukaskie, bażanty i utary kaukaskie. Ta różnorodność wymaga bardziej kompleksowej strategii ochrony.

Polski przykład

W 2009 r. przedstawiciele gruzińskiego Departamentu Leśnictwa MOŚiZN wizytowali w Polsce. Delegacja gościła m.in. w Instytucie Badawczym Leśnictwa, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych oraz kilku nadleśnictwach położonych w regionach górskich i wyżynnych. Goście mogli poznać zalety polskiego modelu leśnictwa i jego funkcjonowanie w praktyce.

Podsumowaniem tych wizyt było szkolenie przeprowadzone przez pracowników IBL w Tbilisi. Jego tematyka obejmowała podstawową wiedzę z zakresu produkcji materiału sadzeniowego, odnawiania i pielęgnacji lasu, podstaw ekonomiki i polityki leśnej oraz zarządzania lasu, z podkreśleniem tych aspektów, które mogłyby znaleźć zastosowanie w leśnictwie Gruzji. Pokłosiem tego wydarzenia była pierwsza w historii IBL publikacja w języku gruzińskim, a efektem całego przedsięwzięcia – decyzja rządu Gruzji o zmianach w strukturach leśnictwa w kierunku zaproponowanym

przez stronę polską. Tegoroczny projekt, realizowany w IBL pod tytułem „Opracowanie koncepcji modelu gospodarki leśnej w Gruzji na przykładzie regionu Racza”, bezpośrednio nawiązuje do wykonanej już pracy. Obie strony, polska i gruzińska, pokładają w nim duże nadzieje.

Projekty realizowane przez Instytut Badawczy Leśnictwa są życzliwie wspierane przez Lasy Państwowe, które chętnie dzielą się z Gruzinami swoimi bogatymi doświadczeniami. I tak np. do Tbilisi powędrowała wystawa prezentująca polskie lasy oraz ogromna ilość materiałów informacyjnych. Planowana jest także prezentacja wystawy w innych regionach kraju.

Działaniom IBL towarzyszą inne programy związane z leśnictwem, finansowane z budżetu Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Mają one na celu m.in. podniesienie fachowej wiedzy wśród pracowników Departamentu Leśnictwa Gruzji. Uwaga zwrócona została przede wszystkim na szkolnictwo leśne na poziomie średnim, które w Gruzji właściwie nie istnieje. W wyniku realizacji kilkuletniego projektu planuje się uruchomienie szkoły leśnej, wyposażenie jej w materiały dydaktyczne oraz wyszkolenie kadry nauczycielskiej.

Tekst i zdjęcia WOJCIECH GIL ■

Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.